

УДК 327 (931) «20»

DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2022.2.151>

Тетяна Богданова, Ганна Соколова*

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ

Анотація: *Нова Зеландія є провідною країною Південно-Тихоокеанського субрегіону з мультиполярною зовнішньою політикою. Головними цілями зовнішньої політики є зміцнення міжнародних інституцій, стійке економічне зростання, регіональна стабільність та економічна інтеграція в Індо-Тихоокеанському регіоні, навколишнє середовище та зміна клімату, міжнародна безпека. Автори визначають такі аспекти в діяльності лейбористського уряду Дж. Ардерн як участь у міжнародних і регіональних організаціях, диверсифікація двосторонніх відносин, коригування політики щодо Китаю, та п'ять головних зовнішньополітичних викликів для Нової Зеландії на сучасному етапі.*

Ключові слова: *Нова Зеландія, Південно-Тихоокеанський субрегіон, Китай, мультилатералізм, Транс-Тихоокеанське партнерство*

Постановка проблеми. Південно-Тихоокеанський субрегіон (ПТС) займає величезну територію в південній частині Тихого океану й є одним з найбільших субрегіонів світу. До його складу входить цілий континент Австралія та найбільше в світі об'єднання островів та архіпелагів відоме як Океанія, що тягнуться від Нової Зеландії на півдні й до Гавайських островів на півночі. Незважаючи на свою віддаленість від основних світових центрів, Нова Зеландія чітко висловила свою позицію щодо російської агресії проти України. Нова Зеландія приєдналася до санкцій, запроваджених провідними країнами світу проти Росії та висловила пропозицію прийняти 4 тисячі українських біженців¹. Нещодавно уряд Нової Зеландії оголосив, що запроваджує додаткові санкції проти російських політиків та оборонних установ, які підтримують дії президента РФ Володимира Путіна в Україні, як частину поточної відповіді уряду на війну.

Отже, визначення пріоритетів зовнішньої політики даної країни становить актуальність даної проблеми для української науки.

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідження зовнішньої політики держав Південно-Тихоокеанського субрегіону (ПТС) не є популярним у вітчизняним дослідників, що пояснюється як географічною віддаленістю регіону, так і периферійним становищем цих держав на міжнародній арені, невисоким впливом на міжнародні відносини за межами

---

* *Богданова Тетяна Євгенівна* – кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Миколаїв, Україна); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9879-9073>; e-mail: t_bohdanova@ukr.net

Соколова Ганна Ігорівна – магістр кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Миколаїв, Україна);

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0462-0824>; e-mail: ann.mpl2018@gmail.com

¹ Нова Зеландія прийме 4 тисячі біженців з України // РБК-Україна. 2022. 15 березня. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/novaya-zelandiya-primet-4-tysyachi-bezhentsev-1647326909.html>

свого субрегіону та АТР. Якщо політиці Австралії ще приділяється певна увага, то зовнішній політиці Нової Зеландії і держав Океанії присвячені лише поодинокі дослідження українських науковців. У контексті нашого дослідження варто згадати роботи Тетяни Стародуб² про систему національної безпеки Нової Зеландії, Олени Ковтун³ про розвиток інтеграційних процесів в Австралії та Океанії у XXI столітті, Тетяни Богданової та Дмитра Біляєва⁴ про безпекові процеси в ПТС і зовнішню політику малих держав Океанії в 2000–2014 рр.

Зарубіжна історіографія з проблем зовнішньої політики та безпеки держав південно-тихоокеанського регіону репрезентована російською, західною (США, Велика Британія, ЄС, Австралія та Нова Зеландія) та азійською науковими школами. Значно більше уваги міжнародно-політичні процеси в даному субрегіоні привертають увагу російських науковців ще з доби СРСР. За останні двадцять років опубліковані праці Л. Ігумнової⁵, І. Олейникова⁶, С. Палє⁷, Г. Торопчина⁸ й інших дослідників. Найбільшу цікавість для нашого дослідження становить низка праць Валерія Тимошенка⁹, де автор з'ясовує специфіку міжнародного становища ПТС, основні тренди міжнародних відносин у субрегіоні, висвітлює взаємодію регіональних і позарегіональних акторів.

Особливе місце займає американська школа, зокрема, в США (Гонолулу, штат Гавайї) розташований Центр «Схід-Захід» (1960), який вважають найбільшою дослідницькою установою з вивчення країн АТР, а зараз й Індо-Тихоокеанського регіону. Відзначимо збірку «Безпека в Океанії» за редакцією Е. Шибуйа, опубліковану даним центром у 2003 р.¹⁰ У Гонолулу також знаходиться Центр з безпекових досліджень в АТР

---

² Стародуб Т. Реформування системи національної безпеки: досвід Нової Зеландії, можливості для України // Політичний менеджмент. 2012. № 1-2. С. 186-199.

³ Ковтун О. Інтеграційні процеси та міждержавні об'єднання Австралії та Океанії // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. Київ: ВІР УАН, 2011. Випуск 45. С. 685-692.

⁴ Богданова Т., Біляєв Д. Проблеми безпеки південно-тихоокеанського субрегіону у зовнішній політиці острівних держав Океанії (2000–2014 рр.) // Емінак. 2014. № 1-2 (8). С. 87-92.

⁵ Ігумнова Л.О. Новая Зеландия и АНЗЮС: путь к независимой внешней политике. Дисс... канд. ист. наук: 07.00.02. Иркутск, 2002. 279 с.

⁶ Олейников И.В. Китайско-новозеландские торгово-экономические отношения в начале XXI века // Тихоокеанская Россия и страны АТР в изменяющемся мире: сб. ст. / отв. ред. Ю.В. Латушко, И.В. Ставров. Владивосток: Дальнаука, 2009. С. 132-138.

⁷ Палє С.Е. Судьбы Океании в начале XXI века // Азия и Африка сегодня. 2010. № 1. С. 32-37; Темная сторона китайского присутствия в Океании // Юго-Восточная Азия: актуальные проблемы развития. 2012. № 19. С. 15-24.

⁸ Торопчин Г. Новая Зеландия: танец без зонтика // РСМД. 2019. 9 августа. URL: <https://russiancouncil.ru/analytcs-and-comments/analytcs/novaya-zelandiya-tanets-bez-zontika>

⁹ Тимошенко В.Н. Южно-Тихоокеанский регион на пороге XXI века: проблемы внешней политики и безопасности. Москва, Хабаровск: Изд-во ДВГТУ, 2009. 385 с.; Тимошенко В.Н. Новая Зеландия в конце XX века: особенности национальной и политической идентификации и «новозеландский национализм» // Восток. 2006. № 4. С. 131-143; Тимошенко В.Н. Концепция «малой страны» и внешняя политика Новой Зеландии в конце XX века // Вестник Челябинского государственного университета. 2009. № 6 (144). История. Вып. 30. С. 123-132.

¹⁰ Security in Oceania: in the 21st Century. Ed. by Eric Shibuya and Jim Rolf. Honolulu: Asia-Pacific Center for Security Studies, 2003. 278 p.

(Asia-Pacific Center for Security Studies)¹¹, створений у 1995 р. під керівництвом Тихоокеанського командування Міністерства оборони США. Серед останніх публікацій Центру відзначимо дослідження про Тихоокеанську тріаду та її вплив у субрегіоні¹².

У Новій Зеландії провідним центром у дослідженні проблем зовнішньої політики та безпеки є Новозеландський інститут міжнародних справ¹³, підкреслимо, що дана сфера досліджень у Новій Зеландії має свою специфіку, пов'язану з процесами самоідентифікації країни та становленням в останній чверті ХХ ст. «новозеландського націоналізму». Науковці NZIIA досліджують переважно регіональні проблеми, але тема війни в Україні не залишилась осторонь їхньої уваги¹⁴.

Мета статті полягає у з'ясуванні пріоритетів зовнішньої політики Нової Зеландії на сучасному етапі, визначенні основних трендів розвитку на початку 20-х років ХХІ ст.

ПТС (Австралія, Нова Зеландія й Океанія) через свою географічну віддаленість та обмеженість природних ресурсів тривалий час знаходився на узбіччі глобальних політичних та економічних відносин. На думку російського дослідника В. Тимошенка, периферійне становище, слабка економічна база та політична несамостійність збільшували його залежність від зовнішніх чинників і підвищували чутливість у реагуванні на будь-які глобальні та регіональні зміни¹⁵. У другій половині ХХ ст. провідну роль у регіональних безпекових процесах відігравав блок АНЗІЮС, створений у 1951 р. з ініціативи США, однак у середині 1980-х років спалах антиядерної політики у Новій Зеландії мав наслідком формальний розрив двосторонньої угоди про військову співпрацю між США та Новою Зеландією в 1987 р.¹⁶, а Конгрес США знизив статус країни від союзника до друга.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Нова Зеландія у зовнішній політиці спирається на концепцію «малої країни», згідно з якою в міжнародних відносинах такі країни мають займати місце відповідно до свого економічного та військового потенціалу, зосереджуючи увагу на регіональних проблемах. Наступна важлива характеристика «малих країн» – пріоритет економічних інтересів над політичними – яскраво проявилась у гаслі Національної партії Нової Зеландії: «Зовнішня політика є торгівлею»¹⁷. Лейбористи ж завжди розглядали зовнішню політику ширше, підтримуючи, зокрема, створення у ПТС без'ядерної зони та запровадження заборони на вхід у порти країни суден з ядерною зброєю.

В останні роки за умов зростання новітніх загроз «малим державам» складно забезпечити власну безпеку лише спираючись на власний потенціал (політичний,

---

¹¹ Home // Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies. 2021. February 19. URL: <https://apcss.org/is-the-pacific-triad-australia-new-zealand-and-france-undermining-us-influence-in-the-pacific/>

¹² *Hualupmoni F.* Is the Pacific Triad (Australia, New Zealand and France) Undermining US Influence in the Pacific? // Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies...

¹³ NZIIA – New Zealand Institute of International Affairs. URL: <https://nziiia.org.nz>

¹⁴ *Hill I.* What the Ukraine crisis means for the Indo-Pacific // New Zealand Institute of International Affairs. 2022. March 11. URL: <https://nziiia.org.nz/articles/what-the-ukraine-crisis-means-for-the-indo-pacific/>; *Miller G.* How important is New Zealand's new military support for Ukraine? // New Zealand Institute of International Affairs. 2022. March 22. URL: <https://nziiia.org.nz/articles/how-important-is-new-zealands-new-military-support-for-ukraine/>

¹⁵ *Тимошенко В.Н.* Южно-Тихоокеанский регион на пороге ХХІ века: проблемы внешней политики и безопасности... С. 5.

¹⁶ Nuclear-free New Zealand // New Zealand History. URL: <https://nzhistory.govt.nz/politics/nuclear-free-new-zealand/nuclear-free-zone>

¹⁷ *Тимошенко В.Н.* Концепция «малой страны» и внешняя политика Новой Зеландии в конце ХХ века... С. 124.

економічний, військовий, людський тощо), підкреслює Т. Стародуб¹⁸. Південно-Тихоокеанський регіон у контексті проблем безпеки є певною мірою унікальним, оскільки процеси розв'язання політичних та економічних проблем відбуваються як за цивілізаційною лінією «Схід-Захід», так і лінією «центр-периферія». Розширення спектру традиційних загроз, включення нетрадиційних загроз до списку пріоритетних і таких, що потребують нагального реагування, пов'язані передусім із посиленням глобалізаційних викликів, транскордонних ризиків, передусім таких як, пандемії, зміни клімату, кібератаки, тероризм, неконтрольоване розповсюдження зброї масового ураження.

Багатосторонність довгий час була центральною опорою зовнішньої політики Нової Зеландії. Маючи справу з Китаєм і західними союзниками, такими як Сполучені Штати, Нова Зеландія намагалася зробити свою зовнішню політику передбачуваною та послідовною. За останні два роки пандемія COVID-19, загострення відносин Китай-США не змінили основні тренди зовнішньої політики Нової Зеландії, але змусили уряд Нової Зеландії диверсифікувати свої торговельні та дипломатичні відносини.

Після переконливої (49%) перемоги на виборах 2020 р. лейбористської партії уряд знову очолила Джасінда Ардерн (прем'єр-міністр Нової Зеландії з 2017 р.). Розвиток зовнішньої політики Нової Зеландії можна спостерігати у трьох аспектах:

- 1) участь Веллінгтона у міжнародних і регіональних організаціях,
- 2) диверсифікація його зовнішніх відносин,
- 3) його тонкі коригування політики щодо Китаю, зокрема щодо деяких політичних і міжнародних проблем, таких як ситуація у Південно-Китайському морі.

Участь у міжнародних і регіональних організаціях. Нова Зеландія бере активну участь у таких міжнародних організаціях, як Організація Об'єднаних Націй та її установи, Світова організація торгівлі (СОТ), ОЕСР, АТЕС, є партнером з діалогу АСЕАН та ін. Усвідомлюючи своє географічне положення та невеликі розміри, Нова Зеландія вважає, що лише приєднавшись до багатосторонніх інституцій, вона зможе успішно відстоювати свої позиції та просувати свої національні інтереси. На форумах міжнародних організацій Нова Зеландія закликає до зміцнення та розширення систем вільної торгівлі, нерозповсюдження ядерної зброї, скорочення викидів вуглецю, захисту навколишнього середовища та захисту прав людини.

Пандемія COVID-19 створила великий виклик для світової економіки та глобальної торгівлі, охорони здоров'я та соціальної стабільності, але уряд Дж. Ардерн не вважає протекціонізм правильним рішенням. Навпаки, у 2020-2021 рр. Нова Зеландія зміцнювала співпрацю з Сінгапуром, Канадою, Австралією, Чилі, Брунеєм з метою збереження відкритих ланцюжків поставок, і касувала будь-які існуючі обмежувальні заходи щодо товарів першої необхідності, особливо медичних товарів, перед обличчям кризи COVID-19¹⁹.

Відзначимо, що угоди про зони вільної торгівлі (ЗВТ) є пріоритетом зовнішньої політики країни. Нова Зеландія не тільки посилює свою співпрацю з міжнародними організаціями, згаданими вище, але також прагне зміцнити існуючі регіональні партнерства (АСЕАН, АТЕС, ТТП) та ініціювати нову структуру (Угода про партнерство в

---

¹⁸ Стародуб Т. Вказ. пр. С. 186.

¹⁹ Peng L. New Zealand's Subtly Shifting Foreign Policy // The Diplomat. 2022. January 28. URL: <https://thediplomat.com/2022/01/new-zealands-subtly-shifting-foreign-policy/>

галузі цифрової економіки, або *DEPA*)²⁰ для вирішення проблем економічного спаду, викликаних пандемією. Веллінгтон уже провів переговори про Транс-Тихоокеанське партнерство (ТТП або *CPTPP*) з Великою Британією. Нова Зеландія ратифікувала Регіональне всеосяжне економічне партнерство (*RCEP*, 16 країн, з яких 10 країн АСЕАН і 6 – їх партнери по ЗВТ, зокрема, Австралія, Індія, КНР, Нова Зеландія, Республіка Корея, Японія), яке набуло чинності 1 лютого цього року²¹. Задля стійкості перед обличчям пандемії COVID-19 Нова Зеландія, Сінгапур та Чилі підписали Угоду про партнерство в галузі цифрової економіки. На відкритті саміту генеральних директорів АТЕС у листопаді 2021 р. Дж. Ардерн наголосила на зусиллях своєї країни щодо підтримки торгівлі в цифровій сфері. З точки зору уряду Нової Зеландії, такі структури як *DEPA*, *CPTPP* і *RCEP*, безсумнівно, допоможуть Новій Зеландії адаптуватися до викликів пост-ковідного світу.

Диверсифікація зовнішніх відносин Нової Зеландії. Однією з відмінних рис уряду Джасинди Ардерн є прагнення диверсифікувати зовнішню торгівлю, зменшуючи частку Китаю. Відзначимо, що КНР є головним торгівельним партнером на 2020-і роки, зокрема, частка КНР в експорті країни становить 28%, в імпорті – 18%. Наступні три торгівельних партнери – Австралія, США, Японія – становлять відповідно 14-15%, 9%, 6%. Для реалізації даного завдання у другій половині 2021 р. відбулися візити міністра торгівлі та експорту Нової Зеландії Д. О'Коннора до Європи та Сполучених Штатів, а також візит міністра закордонних справ Н. Махути до Австралії, Сінгапуру, Індонезії, ОАЕ, Катару, США та Канади.

Візит Д. О'Коннора мав на меті просування торгово-економічних інтересів Нової Зеландії з ключовими партнерами, включаючи членів G-20. Значним досягненням стало підписання Угоди про вільну торгівлю між Великою Британією та Новою Зеландією²². О'Коннор також скористався цією можливістю для просування угоди про ЗВТ між ЄС та Новою Зеландією. Метою візитів міністра закордонних справ Нової Зеландії Н. Махути семи країн були не лише торгівля та економіка: її візити також мають культурне та політичне значення.

Перш за все, як перша жінка-міністр закордонних справ Нової Зеландії з корінного населення, Нанаїа Махута взяла на себе зобов'язання пропагувати цінності маорі²³. Її зустрічі з колегами в ОАЕ та Катарі допомогли розширити ринки для експорту Нової Зеландії, але вони збіглися з проведенням у Новій Зеландії фестивалю ідей корінного населення та племен Те Аратіні на *Expo 2020 Dubai*. Важливим був також візит Н. Махути до Сінгапуру, оскільки Нова Зеландія має тісні відносини з Сінгапуром як у торгівлі, так і в сфері оборони. Нова Зеландія та Сінгапур є членами *DEPA*, і Сінгапур взяв на себе

---

²⁰ Digital Economy Partnership Agreement (DEPA) // Foreign trade Information System. URL: http://www.sice.oas.org/TPD/DEPA/DEPA_e.ASP

²¹ RCEP Agreement enters into force // Regional Comprehensive Economic Partnership. 2022. January 14. URL: <https://rcepsec.org/2022/01/14/rcep-agreement-enters-into-force/New>

²² New Zealand signs historic free trade deal with the United Kingdom // The New Zealand Government: Official website. 2022. March 2. URL: <https://www.beehive.govt.nz/release/new-zealand-signs-historic-free-trade-deal-united-kingdom>

²³ Foreign Affairs Minister Nanaia Mahuta to carry out first international visit // The New Zealand Government: Official website. 2021. November 9. URL: <https://www.beehive.govt.nz/release/foreign-affairs-minister-nanaia-mahuta-carry-out-first-international-visit>

зобов'язання з Новою Зеландією підтримувати відкриті ланцюги постачання товарів першої необхідності для боротьби з пандемією. Крім того, у 2021 р. відзначалася 50-та річниця Угоди про оборону п'яти держав (FPDA), членами якої є Нова Зеландія та Сінгапур. Будучи малими гравцями, обидві країни підтримують багатосторонність і вільну торгівлю, намагаючись уникнути вибору сторони в протистоянні Китай-США. Візити Н. Махути до Австралії, Канади та Сполучених Штатів покращили відносини Нової Зеландії з цими країнами. Веллінгтон поділяє з цими демократіями схожі політичні та культурні цінності, незважаючи на різні позиції щодо деяких питань, таких як нерозповсюдження ядерної зброї. Н. Махута обмінялась думками з колегами Маріс Пейн, Мелані Джолі та Ентоні Блінкеном щодо Індо-Тихоокеанського регіону, AUKUS, пандемії COVID-19 і політики щодо Китаю.

Коригування політики щодо Китаю. На щорічній конференції NZIIA 2021 р. Дж. Ардерн сказала, що її країна прийняла концепцію Індо-Тихоокеанського регіону як ширшої домівки для Нової Зеландії²⁴. Її промова означала, що Нова Зеландія не виступає проти присутності Китаю та Сполучених Штатів у цьому регіоні, якщо їхня участь буде корисною для стабільності та процвітання Індо-Тихоокеанського регіону. Тим не менш, Міністерство оборони Нової Зеландії розглядає зростання Китаю як основний драйвер зростаючої стратегічної конкуренції (найбільш помітної між Китаєм і Сполученими Штатами), яка загрожуватиме безпеці Нової Зеландії. Оцінка оборони Нової Зеландії, опублікована в грудні 2021 р., свідчить про те, що США є міжнародним партнером Нової Зеландії в галузі безпеки і що сьогодні найважливішими азіатськими партнерами з оборони Нової Зеландії є Сінгапур, Малайзія, Японія, Південна Корея, В'єтнам та Індонезія. Китай – не зазначено. Головними викликами безпеки країни на наступні 20 років указані 1) стратегічна конкуренція та 2) наслідки зміни клімату²⁵.

У питанні Південно-Китайського моря і Н. Махута, і Дж. Ардерн у 2021 р. висловили позицію Веллінгтона, яка закликала до поваги міжнародного права і свободи судноплавства. У своїй промові на щорічній конференції NZIIA Дж. Ардерн сказала: «Ми також серйозно стурбовані ситуацією в Південно-Китайському морі, включаючи штучне будівництво островів, триваючу мілітаризацію та діяльність, яка створює ризики для свободи навігації та польотів»²⁶. Цю точку зору підтвердила Н. Махута, яка вела переговори з представниками зовнішньополітичного співтовариства Індонезії під час своєї поїздки до країни в листопаді 2021 р.²⁷

Веллінгтон стурбований тим, що китайсько-новозеландські відносини стають дедалі складнішими, а висловлення занепокоєння з таких питань, як Гонконг, кібер-інциденти та права людини, може вплинути на торговельні відносини з Китаєм. Прем'єр-міністр Нової

---

²⁴ Prime Minister's Speech to NZIIA Annual Conference // The New Zealand Government: Official website. 2021. July 14. URL: <https://www.beehive.govt.nz/release/prime-ministers-speech-nzii-a-annual-conference>

²⁵ Defence Assessment 2021 // The New Zealand Ministry of Defence: Official website. 2021. December 8. URL: <https://www.defence.govt.nz/publications/publication/defence-assessment-2021>

²⁶ Miller G. Ardern's Foreign Policy Address Was Pro-US, But Not Necessarily Anti-China // The Diplomat. 2021. July 15. URL: <https://thediplomat.com/2021/07/arderns-foreign-policy-address-was-pro-us-but-not-necessarily-anti-china/>

²⁷ Foreign Affairs Minister concludes visit to Indonesia // The New Zealand Government: Official website. 2021. November 16. URL: <https://www.beehive.govt.nz/release/foreign-affairs-minister-concludes-visit-indonesia>

Зеландії Джасінда Ардерн наголошувала, що уряду потрібно буде розглянути компроміс між економічними перевагами та політичними вигодами²⁸.

Аналітики визначають *п'ять великих зовнішньополітичних викликів* Нової Зеландії у 2022 р.²⁹, зокрема, 1) посилення напруженості між Китаєм і Тайванем з потенційним військовим конфліктом; 2) морські інциденти та напруженість у Південно- та Східно-Китайському морях; 3) розробка ядерної та ракетної галузі у Північній Кореї, а також 4) конфлікти в космосі та 5) кіберпросторі та через них. Але окрім ризиків для безпеки існують також економічні, екологічні, дипломатичні та соціальні проблеми.

Міністерство закордонних справ і торгівлі Нової Зеландії наводить такі *п'ять зовнішньополітичних викликів*, з якими зіткнеться Нова Зеландія у 2022-2023 рр.³⁰

1. *Китай*. Ставлення Китаю до уйгурів у Сінцзяні, його поведінка в Південно-Китайському морі та придушення демократичного руху в Гонконзі викликали занепокоєння у Веллінгтоні. «Відносини між Китаєм та США протягом наступних 12 місяців стануть основоположними для цілого ряду інших проблем, з якими зіткнеться Нова Зеландія», – зазначає Кейпі. Експерти кажуть, що Нова Зеландія зіткнеться зі зростаючим тиском, щоб погодитися з Австралією, США та іншими традиційними партнерами і робити більш жорсткі заяви, коли вона не погоджується з поведінкою Китаю. У той же час дії Китаю стають все більш нахабними, а його військова потужність стає все більш потужною, що ускладнює ігнорування Нової Зеландії. У середині 2021 р. Джасінда Ардерн зазначила, що розбіжності між двома країнами «стає важче примирити», а у відносинах «немає жодних гарантій». Роберт Патман, професор міжнародних відносин з Університету Отаго, каже, що Нова Зеландія, як невелика торгова нація, покладається на систему, засновану на міжнародних правилах, і на будь-яку загрозу для неї – чи то Китай у Південно-Китайському морі, чи Росія і напруга на українському кордоні – потрібно буде реагувати. «Нам справді потрібне стабільне середовище, нам також потрібен порядок, заснований на правилах», – каже Р. Патман³¹.

2. *Зміна клімату*. На глобальній арені зміна клімату стане все більш помітною. На думку Р. Патмана, великий аграрний сектор Нової Зеландії наймовірно залежить від стабільної погоди, і тому країна має велику зацікавленість у тому, щоб світ погодився зі змінами політики та зобов'язаннями протидії зміні клімату. Нова Зеландія повинна використовувати зовнішню політику, щоб підштовхнути друзів і союзників до прийняття зобов'язань, але їй також потрібно продовжувати спілкуватися з такими країнами, як Китай, щоб змусити їх зробити свою справу. Нова Зеландія також повинна бути готовою реагувати на природні катаклізми, які спіткають її сусідів³².

---

²⁸ Miller G. Ardern's Foreign Policy Address Was Pro-US, But Not Necessarily Anti-China.

²⁹ Crayme L. The five big foreign policy challenges for New Zealand in 2022 // Stuff (New Zealand). 2022. January 1. URL: <https://www.stuff.co.nz/national/politics/300479493/the-five-big-foreign-policy-challenges-for-new-zealand-in-2022>

³⁰ Our strategic direction 2022 // New Zealand Foreign Affairs & Trade. 2022. URL: <https://www.mfat.govt.nz/en/about-us/our-strategic-direction/>

³¹ Otago University Professor says New Zealand has to do its bit in Ukraine // News Talk. 2022. March 22. URL: <https://www.newstalkzb.co.nz/on-air/early-edition/audio/robert-patman-otago-university-professor-says-new-zealand-has-to-do-its-bit-in-ukraine>

³² Ibidem.

3. *COVID-19*. Аналітики не можуть точно визначити, як уряди реагуватимуть на ситуацію, що швидко розвивається, але це ускладнює дипломатичний ландшафт. Існує постійна потреба у глобальній справедливості вакцин. Згідно з даними ООН лише 1 з 10 людей у країнах з низьким рівнем доходу був вакцинований у порівнянні з більш ніж 67% тих, хто живе в країнах з високим рівнем доходу. ВООЗ стверджує, що покращення рівності вакцин пришвидшить кінець пандемії. У той же час, після майже двох років, Нова Зеландія планує знову відкрити свій кордон, хоча плани зробити це вже були відкладені через появу штампу Omicron. За словами С. Джессеп з Asia New Zealand Foundation, необхідно відновлювати промисловість і бізнес Нової Зеландії, як відносно маленької, віддаленої морської держави, яка покладається на експорт, включаючи туризм і міжнародну освіту³³. Крім того, Нова Зеландія покладається на ці зв'язки, щоб зберегти своє місце на світовій арені й у свідомості людей.

4. *Торгівля*. На думку С. Джессеп, через те, що Нова Зеландія залежить від торгівлі, вона взаємопов'язана із зовнішньою політикою. Торгівля – і ризик для експортного сектору – необхідно додати до списку з кількох причин. Covid порушив логістику та ланцюги поставок по всьому світу. Експортери та імпортери стикаються з різко зростаючими витратами на доставку, і існує постійний побоювання, що Нова Зеландія може відмовитися від транспортних маршрутів, що погіршить проблему. Міністерство транспорту розробляє стратегію вантажоперевезень і ланцюга поставок. Однак у короткостроковій перспективі судноплавство є переважно приватною власністю, тому пропонується небагато дипломатичних рішень. Потенційне уповільнення темпів зростання на будь-якому з експортних ринків безумовно вплине на Нову Зеландію, особливо тому, що в 2022 р. навряд чи відбудеться відновлення у секторі туризму чи освіти³⁴.

5. *Тихий океан*. І міністр закордонних справ Наная Махута, і міністр оборони Піні Хенаре нещодавно наголосили на пріоритеті Нової Зеландії – бути тихоокеанським напрямом як з точки зору зовнішньої політики, так і з точки зору безпеки. COVID-19 був важким для економіки тихоокеанських сусідів Нової Зеландії. Закриті кордони означали відсутність туристичних доларів, і це зменшило можливості тихоокеанських працівників їздити до Австралії та Нової Зеландії на сезонну роботу. Проблеми з ланцюгом поставок були ще гіршими для цих країн, що ускладнювало для них експорт товарів. Вирішальним буде повернення тихоокеанських економік на ноги та запобігання їм брати більше боргів – це занепокоєння підкреслила Н. Махута. І тоді в регіоні зростає вплив Китаю³⁵. Нещодавно країна направила війська та поліцію на Соломонові острови. «Нова Зеландія має поглибити свою прихильність до Тихого океану»³⁶, – цитують професора Р. Патнама оглядачі ЗМІ.

Отже, зовнішня політика Нової Зеландії, що характеризується багатосторонністю, є передбачуваною, послідовною та прагматичною, яка в очах уряду служить інтересам країни. Остання напруженість, Китай-США, створила проблеми для зовнішньої політики

---

³³ New Zealand would learn from Nepal's experiences on tourist management // Khabarhub digital news platform. 2021. October 13. URL: <https://english.khabarhub.com/2021/13/214412/>

³⁴ Ibidem.

³⁵ The Solomon Islands-China security agreement // University of Auckland's Stephen Noakes, 95bFM radio interview, 2022 April 6. URL: <https://95bfm.com/bcast/the-solomon-islands-china-security-agreement-w-the-university-of-aucklands-stephen-noakes-april-06>

³⁶ Crayme L. The five big foreign policy challenges for New Zealand in 2022.

Нової Зеландії. Уряд намагався залучитися до більшої кількості міжнародних і регіональних організацій, диверсифікувати свою торгівлю за межами Китаю та скорегувати політику щодо Китаю, вирішити питання про Південно-Китайське море. На даний момент уряд лейбористів усе ще може впоратися з розбіжностями між Китаєм і Новою Зеландією, проте знайти золоту середину між Китаєм і його західними союзниками стає все важче.

Tetiana Bohdanova, Hanna Sokolova

Priorities of New Zealand's Foreign Policy in XXI Century

Abstract: New Zealand is a leading country in the South Pacific subregion with a multipolar foreign policy. The main goals of New Zealand's foreign policy are the strengthening of international institutions, sustainable economic growth, regional stability and economic integration in the Indo-Pacific region, the environment and climate change, and international security. The authors identify the main aspects of the J. Ardern's Labor government policy such as participation in international and regional organizations, diversification of New Zealand bilateral relations, adjustment of policy towards China.

When dealing with China and Western allies like the United States, New Zealand has tried to make its foreign policy predictable and consistent. In the last two years, the COVID-19 pandemic and the China-U.S. tensions have not changed New Zealand's basic policy toward China, but they have forced the New Zealand government to diversify its trade and diplomatic relations.

The five main foreign policy challenges for New Zealand at the present stage are: 1) China's cases, 2) climate change, 3) Covid-19, 4) Trade and the risk to export sector, and 5) Pacific security.

Keywords: New Zealand, South Pacific Subregion, China, Multilateralism, Trans-Pacific Partnership